

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบัน การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีการแข่งขันในทางธุรกิจอยู่อย่างต่อเนื่อง ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ข้อมูลเหล่านี้เรียกว่า “ข้อมูลการค้า (Trade Information)” ซึ่งหมายถึง สิ่งที่มีสื่อความหมายให้รู้ข้อความ เรื่องราวข้อเท็จจริง หรือสิ่งใด ไม่ว่าเป็นการสื่อความหมายนั้นจะผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะจัดไว้ในรูปใดๆ และให้หมายความรวมถึง สูตร รูปแบบ งานที่ได้รวบรวมหรือประกอบขึ้น โปรแกรม วิธีการ เทคนิค หรือกรรมวิธีด้วย จากคำนิยามของ “ข้อมูลทางการค้า” ทำให้ผู้ประกอบการได้ตระหนักในความสำคัญของข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้แม้เพียงเล็กน้อย แต่หากเป็นข้อมูลที่สำคัญซึ่งถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดก็อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพการดำเนินธุรกิจอย่างเล็งขังไม่ได้

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าอันไม่สามารถเปิดเผยได้นั้น เรียกว่า “ความลับทางการค้า (Trade Secret)” ซึ่งหมายถึง ข้อมูลการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคลซึ่งโดยปกติแล้วจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าว โดยเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เนื่องจากเป็นความลับ และเป็นข้อมูลที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้เป็นความลับ ตัวอย่างข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้า ได้แก่ ข้อมูลลูกค้า ข้อมูลเกี่ยวกับการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนทางการค้า เช่น การจ่ายค่าคอมมิชชัน หรือข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ ไม่ใช่ใครก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เจ้าของความลับทางการค้า หรือนายจ้างจะต้องปกปิด หรือมีมาตรการคุ้มครองการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวไว้ด้วย เช่น การเข้ารหัสและมิดรหัสผ่านก่อนจึงจะเข้าไปดูข้อมูลความลับทางการค้าได้ โดยสิ่งที่ได้รับควบคุมความลับทางการค้าค่อนข้างกว้างขวางโดยรวมถึงวิธีการขายหรือ จัดจำหน่ายสินค้า รายละเอียดของลูกค้า กลยุทธ์การโฆษณา รายชื่อลูกค้า และกระบวนการผลิต เป็นต้น การวิเคราะห์ว่าอะไรเป็นข้อมูลความลับทางการค้าหรือไม่ขึ้นกับสถานการณ์ในแต่ละกรณี ความลับทางการค้าอาจเกิดจากการรวบรวมลักษณะพิเศษหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ของข้อมูลที่เป็นสาธารณะอยู่แล้ว โดยการให้กระบวนการให้การนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีมาตรการป้องกันรักษาความลับ

จากความสำคัญของความลับทางการค้าที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้ ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญในการคุ้มครองความลับทางการค้า เพื่อผลประโยชน์อันอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติได้ ซึ่งในประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายที่คุ้มครองคือ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 เพื่อให้สอดคล้องกับนานาประเทศ ตามข้อตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs : Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) ที่ประเทศไทยได้มีพันธกรณีในฐานะเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ซึ่ง พรบ.ความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 นั้นได้กลายเป็นหลักที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการ ที่ต้องทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองสิ่งที่เป็นความลับทางการค้าของตนเอง นอกจากนี้จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในข้อยกเว้นที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

ซึ่งบทบัญญัติของ พรบ.ความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 เปิดโอกาสให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าได้หากเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ในบางกรณีนั้นข้อมูลบางส่วนเป็นข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อการค้าในธุรกิจ เช่น การที่ต้องเปิดเผยสารเคมีที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนในแง่ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ประกอบการโรงงานบางส่วนเห็นว่า ไม่สามารถเปิดเผยได้เนื่องจากเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการผลิต และไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในบริเวณ ใกล้เคียง โรงงานอุตสาหกรรม และสร้างความกังวลให้แก่ผู้ประกอบการ เป็นต้น ซึ่งจากกรณีปัญหาในลักษณะดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงมาตรฐานกฎหมายที่ชัดเจนและครอบคลุมในแง่ต่างๆมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้ประกอบการและสาธารณชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจการทางการค้าของผู้ประกอบการต่างๆ ให้สมประโยชน์และสมประสงค์ต่อไป โดยจะศึกษาทั้งในแง่ของตัวกฎหมายและในแง่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาถึงมาตรฐานการทางกฎหมายเกี่ยวกับข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545
- 1.2.2 เพื่อศึกษาถึงอุปสรรค และปัญหาที่มีผลต่อการใช้กฎหมายเกี่ยวกับข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545

- 1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงการแก้ไขและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ของไทย

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

- 1.3.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิด หลักเกณฑ์ มาตรการทางกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545
- 1.3.2 ทำให้ทราบถึงอุปสรรค ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับ ข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545
- 1.3.3 ทำให้สามารถนำมาตราทางกฎหมายที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ให้เหมาะสม ชัดเจน และเป็นบรรทัดฐานเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

1.4 แผนดำเนินการ ขอบเขตและวิธีการวิจัย

การศึกษานี้มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะ กฎหมายข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 รวมถึงกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบตามกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.5 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาข้อมูลโดยวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กล่าวคือ จะแบ่งการศึกษาสองส่วน เพื่อนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545

ส่วนที่หนึ่งคือการใช้วิธีการศึกษาโดยการค้นคว้าและวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลจากหลักกฎหมาย คำพิพากษา ตำราทางวิชาการ บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ งานวิจัย หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารจากหนังสือ บทความ และเอกสารต่างๆ

ส่วนที่สองคือการสัมภาษณ์บุคคลจากสายงานต่างๆที่เกี่ยวข้องถึงความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค
แนวทางเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved